

VINDICIAE

PRO LIBRO SECUNDO

DZ

ROMANO PONTIFICE

Ad CAPUT XI.

Primum Rom. Pontificum, ut Petri successor, Bellarmius praecep. cap. defendit.

I. — Fundatur jus successionis Rom. Pontificum in eo, quod Petrus Romæ suam sedem, jubente Domino colleceaverat, atque ibidem usque ad mortem sederit. Contra Amesius: « Fundatur igitur 1. non in iure, sed in facto. 2. In tali facto Petri, quod in Scripturis non narratur, neque ex illis potest ullo modo probari. 3. In tali facto, quod non constituit jus humanum, nèdum divinum. 4. In tali facto, quale vim hujusmodi juris communicandi habere negant doctissimi Pontificiorum. Nam Scotus in 4. dist. 24. Cordubens, lib. iv quest. 4. Cajetan, de primatu Pape cap. 23. Bannes in 2. 2. quest. 1. art. 10. contendunt per accidentem tandem conjungi Episcopatum orbis et Urbis, non iure divino, aut imperio Christi, ita ut iure divine Episcopus Romanus non sit Petri successor, sed possit eligi in successorem Petri Episcopus Parisiensis, aut quilibet aliis. Hanc etiam sententiam errorem esse in fide, aut cum fide pugnare, negat Azorius Jesuita Institut. moral. part. 2. lib. iv. cap. 12. Ius igitur Pontificum Rom.

non est de fide, neque nittitur iure divino tamquam fundamento, sed facto, omni ex parte saltem *incerto*. Incertum enim est 1. An Petrus unquam fuerit Romæ. 2. Incertum etiam, an sit mortus Romæ. 3. Certum est, eum non fuisse proprio loquendo Episcopum Romæ. 4. Illud etiam certissimum, cum Pontificem Romanum, non constituisse sibi in eodem munere, quo ille functus est, et cum parili auctoritate successorem. » Resp. 1. Amesius videtur nescire quid loquerat. Qualis enim consequentia haec? « Jus Rom. Pontificum fundatur in facto; ergo non in iure seu lege aliqua ». Numquid ipsum factum, successio scilicet canonice electi fundatur in iure divino, cum Deus voluerit perpetuo durare Pontificatum? Nonne fate diceretur, successione Cæsaris non fundari in iure, quia fundatur in facto, nempe in suffraginis Electorum? Resp. 2. Quod factum Petri ideo rejicit Amesius, quia in Scriptura non exprimitur, facit idem quod plerique heretici, qui omnes traditiones Ecclesiæ spernendo, totius fidei Christianæ basim subrumpunt, ut supra tractando de verbo Dei vidimus. Resp. 3. Impudens hyperbole est dicere: « Factum S. Petri, quo, jubente Domine Roma Sedem collocavit etc. ne quidem humanum jus constitueret. » Merito Amesius ob hoc dictum jurisconsultorum sibilis exploderetur. 4. Crimen

falsi multiplex admittit, dum Cajetano, Bannezio etc. affingit opinionem, cuius oppositam ipsi expresse tuentur. Quod Scotus etiam male pro Soto citetur, hypothæ triplex, nisi infra eodem modo reperetur, et aliae editiones quoque ita haberent. Et quidem unicus Dominicus, quod sciäm, a Soto est, qui in 4. distin. 24. qu. 2. art. 5. (cum expressa temen protestatione correctionis admittende) dixit: Summum Pontificatum non esse ex iure divino connexum cum Episcopatu Romanu, sed independenter ab hoc posse Ecclesiam, successione illam. Sedis Apostolica annexata vel nulli, vel cuicunque libuerit Episcopatu. Sed hæc sententia etiæ utcumque tolerabilis sit (quia nimis nihilominus firmiter statuit successione Sunnum Pontificum in Sede Romana, specificante sumpliam, esse juris divini, merito tamen communiter ut improbabili rejicitur. De qua re infra latius. Porro ex tot falsis suppositionibus, quid mirum, falsam ab Amesio conclusionem inferri? Adhuc intollerabilis est, dum « incertum » habet id, quod ante Lutherum furentem nemo Catholicus, nemo haereticus (Marsilio Paduano et Wicelio exceptis), affirmavit. Nempe S. Petrum Romæ mortuum esse, et Romanos Pontifices ejus successores esse, tam certo exploratum fuit omnibus, ut etiam SS. Patres non dubitarint hereticis dicere: Negare non potes, Petrum Romæ etc. Proficit autem Amesius tandem ita in suo furore, ut quod olim omnibus etiam hereticis fuit certissimum, certissimum falso esse ipse a serere non erubescat. Namque procedendus methodus aptissimus est ad funditus convellendum Christianismum universum. Sed revera longe universaliorum in traditione continua auctoritatem habemus pro Rom. Cathedrae successione, quam pro divinarum Scripturarum canone; quo, per Amesianam impudentiam, negato, quid superest?

II. — Bellarm.: Petrum fuisse Rome, apparet 1. ex eo, quod fuit in Babylone I. Petr. v. vers. 13. Hanc autem epistolam Roma scriptam esse testatur Papias apud Euseb. et S. Hieronymus. Et Roma passim in Apocalypsi vocatur Babylon, ut notat Tertullianus et aperte colligitur ex cap. xvii. Apoc. vers. 5. et xviii. 2. Ex eo, quod Roma fuit Ecclesia collecta, antequam Paulus eo veniret. Quis autem illam Ecclesiam collegit, si Petrus non fuit Romæ? Prius autem

aperte testantur Euseb., Ambros., Epiph., Chrysost., etc. 3. Ex historia de Evangelio S. Marci, qui Roma scripsit, quod Petrus ibi predicavit, ut testantur gravissimi Scriptores. 4. Ex historia de Simone Mago. Amesius 1. « Utrum Petrus fuerit Roma necne, non magnopere contendimus aut laboramus: sed incertum hoc dicimus in Scripturis relinqui, neque istis argumentis evinci. Nam Babylon quanvis in typis visionibus Apocalypseos Romanum designet, non sequitur tamen inde, quod in simplici salutatione Apostolica, ubi neque ratio, neque exemplum est ejusmodi tropi, ea sensu capiatur ». Resp.: Si non magnopere laboras et contendis contra communem XV. saeculorum sensum, cur ergo tot verba partim falsa, partim vana multiplicas? Hac via, cui Amesius praefacte insistit; quid demum non incertum reddi queat, etiamcomuni omnium sensu sit certissimum? Non equidem ex sola Apocalypsi, sed simul, ex gravissimorum testimoniis asseveratione mortaliter corvinicimus, Babylonem a Petro Romam vocari. Rationem etiam sufficientem ejus mutationis suggerit Card. Baronius A. C. 43. *vempe Petrum ideo nomine proprio Romam non expressisse, quod Hierosolymis ex carcere evasisset, nec ab omnibus sciri vellat ubi degener etc., quæ ratio non fuit « Paulo et Lucas »; unde non mirum « quod ipsi passim loquantur de Roma, nusquam tamen Babylonem appellant »; quod virget Amesius. Amesius 2. « Ecclesia potuit ibi colligi, antequam vel Petrus vel Paulus eo venerent, eodem modo quo fuit collecta Samaria; ita etiam Antiochiae, quem alterum faciunt Episcopatum Petri. Illud certe testamentum habemus Actor. viii. vers. 4. 5 et xi. vers. 18. Doctrinam Evangelii multis Romanis prædicatam Hierosolymis antea fuisse. Actor. ii. vers. 10. Paulus etiam ostendit Rom. xvi. vers. 7. Andronicum et Joniam, qui Romæ habitabant, in Christo, vel Christianos fuisse, antequam Petrus singulat Romæ fuisse: erant autem hi. *Insignes in' er Apostolos*. Quidam igitur et eorum opera, aliqua saltem ex parte fuerit Ecclesia illa collecta? » Resp.: Amesius perquam perverse divinat. Petrum primum tradidisse Romanis Evangelium testantur tot SS. Patres, et cum iis Theodosius M. imperator in Leg. Cunctos populos, cap. de summa Trinitate: et ipse tamen ex frigidis conjecturis a possibili ad factum argutatur, sine ullo teste vel sacro*

vel profano. Et cum ipse mox num. seqq. « historias de Marco et Simone Mago » reje-
ciat, « eo quod fide tantum humana nitan-
tur, earumque testes oculati multi possint
producere »; quanto justius haec conjectura
exploduntur unius Puritani Angli cavilla-
tionibus innixa? Casteram crambem, quam
2. th. 3. usque ad th. 10. proponit de Pe-
tri morte et Sede Romæ collata, libet transi-
lire. Quodnam enim opere prelum esse
possit (præsertim in opusculo compendioso)
post Bellarminum et Gretserum, illi nugis
exentiens inhaerere, ubi pro veritate Catho-
lica stat antiquitas universa; ita ut ipse
Calvinus, quantumvis alioquin effrons, etsi
« rem totam esse dubiam » pronuntiasset,
ita nihilominus concluderit, « tamen pro-
pter Scriptorum consensum non pugno, quin illic (Romæ) Petrus mortuus fuerit; sed
Episcopum fuisse, præsertim longo tempore,
persuaderi nequeo ». At certe propter eum-
dem consensum idem de Episcopatu, quod
de morte sententium erat. Sane prodigiosam
illam impudentiam, sive Ulrici Veleni (igno-
ti alias tenebris) sive sub larva ejus, Lu-
theri vel Melanchtonis, plures etiam e Pro-
testantibus videbant improbatum, uti de
Helmstadiensis et similibus Neutralistis
alias notavimus. Recte autem Gretserus
« arbitrarius divinitus accidisse, ut auctor »
ille tam insanii commenti (sive Velenus re-
vera, sive Lutherus aut Melanchton fuerit)
suum « hoc factum brevibus gyaris, et car-
cere dignum » pronuntiarunt, præfaxis operi
suo insano notissimi illis ex Juvenale ver-
sibus: « Aude aliquid gyaris etc ». Verum
his missis, quæ ex superabundanti a Bellar-
mino usque ad cap. 11. excusa sunt, et ab
Amesio, non veritatis, sed tantum cavillandi
studio potuere, sub vanarum titulo conje-
eturarum, in disceptationem denuo adduci,
principale punctum controversie aggredi-
diamur.

Ad CAPUT XII.

Roman. Pontificem succedens Petro in
universæ Ecclesie primatu, Bellarm. probat.

I. — Ex divino jure et ratione successio-
nis; debet enim Petro aliquis jure divino
succedere, nec potest aliud assignari quam
Rom. Pontifex; ergo ille succedit. Amesius 1. « Sicut Petrus non habuit aliud Pontifica-
tum Ecclesie universæ quam Paulus, sic ne-

que magis successorem quam Paulus in illo
debet habere ». Resp.: Falsa est prior pars.
Nusquam Paulo dixit Christus: *Super te
adficabo etc. Pascere oves meas etc. Rogavi pro
te, ut fides tua non deficiat etc.* Amesius 2. « Si successio concedatur, non est igitur ne-
cessarium, ut unus aliquis in solidum quasi
hæres ejus ex asse sit Petri successor. Im-
perator in initio unus sucedebat, postea duo;
onus in Oriente, alter in Occidente. Fuerunt etiam inter Scholasticos, qui docue-
runt, Ecclesiam posse simul duos Summos
Pontifices creare et habere, ut Armacanus et
Ocham. Si autem duos, cur non et quot sunt
Arch-Episcopi vel Episcopi Diocesani »? Resp.: Bene Amesius juxta suorum indepen-
dendentium anarchicū dogma addidisset:
« cur non et nullum »? Nefas Ecclesie es-
tia, aliam regiminis formam introducere, quam
a Christo refecta est, et ipsa recta ratio ex-
igit. Armacanus et Ocham, communiter, et
merito, non tam Scholastici, quam Errones
habent a Scholasticis; quorum errorem in
Gallia nuper pullulanter, mos in herba
(omnibus Episcopis et Scholasticis applau-
dientibus) suffocavit Innocentius X. Amesius 3. « Jus divinum est, quod Deus promul-
gavit; sed ut unus aliquis succederet in Ecclesie
Pontificatus, nullibi a Deo promulgatur;
hæc igitur successio non niftur jure
divino ». Respon.: Minorem falsissimam non
potest firmare Amesius, nisi decantatissi-
mo illo axiomate: « Quod non est in
Scripturis expressum, non potest esse lex
divinitus promulgata ». Quo, ut supra de-
monstravimus, tamquam nœvus Antichristianis
everlitter universa Christi fides et Ecclesie. Amesius 4. « Rationes quibus hæc
propositio a Bellarm. probatur, sunt quis-
quiae nugarum anteas sati explosarum ». Respon.: Facile est sycophantari, ac thras-
onismis calumniisque ogganiri: sed videa-
mus, quam efficaciter Amesius energete-
ratur Bellarmi, cuius est hæc ratio 1. Cer-
tum est, Pontificem esse propter Ecclesiam,
non Ecclesiam propter Pontificem; atque
Ecclesia non minus nunc egit uno Pastore,
quam tempore Apostolorum, imo vero etiam
magis etc. Ergo moriente Petro non de-
buit interire Pontificatus, qui non in Petri
commode, sed in Ecclesie utilitatem in-
stitutus erat; sed perseverare, quounque Ecclesie
manet. Amesius: « Prophetæ etiam
fuerunt propter Ecclesiam, et Ecclesie (si
hominum iudicio standum sit) non minus

nunc egit variis Prophetis, quam olim, et
tamen Propheta non est continuata ». Resp.:
Rectius ejusmodi effugia vocasset Amesius
quisquias nugarum ». Quis enim sapiens,
donum Propheetie, aequum ac ordinarium mi-
nistrorum Ecclesie, necessarium sensit,
preler humi somniatorum? Vanissimo hoc
effugio velimenter roboratur vis hujus ar-
gumenti, quod paulo alter formatum, ali-
quoties contra Doctores Helmstadienses pro-
ductum, haec tenet inconsumum, et est tale:
Quicumque propter gregem unum, vi-
sibilem, perpetuo conservandum, sapienter
institutu unum Pastorem visibilem, institutu
etiam Pastorem perpetuum. At Christus
Math. xvi. vers. 18. Luc. xxii. vers. 32.
Joan. ultim. vers. 17. proper ovile suum
visible usque ad consummationem seculi
conservandum, institutu Pastorem unum,
visibilem, ordinarium; Ergo Christus iisdem
verbis institutu pastorem perpetuum. Sed
non est perpetuus in persona Petri; ergo in
ejus successoribus. Ergo cum heterodoxi ho-
die nullum alium possint assignare legitimu-
m S. Petri successorem, quam Alexandru-
m VII, fateri coguntur, quod Christus
universæ Ecclesie sua hunc pro tempore
Pontificem constituerit. Nihil hic ab adver-
sariis negari potest nisi minor; sed qua-
partim in superioribus, partim in seqq. ex
communi sensu SS. Patrum ita perspicua
apparet, ut etiam Aethiopici ingenue fatean-
tur, ita Patres intellexisse illa loca Scriptu-
rae, sed in hoc hallucinatos esse. 2. Ratio
Bellarm. petitur ex unitate Ecclesie; hæc
enim est una et eadem omni tempore: ergo
non debet mutari forma regiminis: Unde si
tempore Apostolorum unus erat supremus,
et caput Ecclesie, hoc etiam tempore esse
debet. Amesius: « Ecclesia non est una, ex-
terna aliqua combinacione in unam aliquam
singularē societatem. Sic enim Scriptura
ubique loquitur de Ecclesiis ». Resp.: Quis-
quis Scripturam vel obiter legerit, non po-
terit dubitare, Amesium splendide mentiri;
cum, licet subinde de particularibus Eccle-
siis agens, numero multitudinis utatur, fre-
quentissime tamen, unam, sanctam, Catho-
licam, et Apostolicam Ecclesiam, sub no-
mine unius corporis, sponse, domus, regi-
ni, ovilis, etc. depingit; quæ omnia exter-
nam et visibilium unitatem manifeste desi-
gnant. 3. Ratio petitur ex verbis Domini
Joan. xxi. vers. 17. *Pascere oves meas.* Officium
pastoris est ordinarium et perpetuum,

proinde tamdiu durare debet, quandiu durat
ovile. Amesius: etiam omnibus « Apostolis
Christus dixit: *Prædicate et baptizate.*
« Sed officium prædicandi et baptizandi est
ordinarium et perpetuum, dum manet Ec-
clesia ». Ergo. Resp.: Neg. min. Nam « do-
cere et baptizare », tantum dicitur Apostolis
Matth. ultim. respectu « omnium gentium »,
ad quas convertendas Dominus illos tunc
misit. Unde manifestum est, illud præce-
psum ut sic, præcise ut verba sonant, non
injungere munus ordinarium et perpetuum.
4. Ratio Bellarm. : Dominus omnes oves
Petro commisit, non solum ratione loci, sed
etiam ratione temporis, ut supra ostensum
est. Amesius: « Omnes etiam gentes omni-
bus Apostolis commisit usque ad consumma-
tionem seculi ». Matth. xxviii. vers. 19, 20.
Resp.: Manifestum est ipsa experientia, plane
diverso modo illi hoc commisum usque ad
consummationem seculi. Nulli enim pasto-
res ordinarii sive Diocesani, sive Parochiales
succedunt Apostolis in illa universalis
commissione, sed omnes suis limitibus co-
arctantur, sub uno Sedi Apostolice Praesule
et OEcumenica Ecclesie Pastore. 5. Ratio:
Ecclesia habet caput præter Christum, ut
patet ex Cor. xii. vers. 21. ubi postquam
dixit Paulus, Ecclesiam esse unum corpus,
subiectum: « Non potest caput dicere pedibus
: Non est mihi necessarii »; quod certe non
convenit Christo. Nullum aliud caput assi-
gnari potest præter Petrum; nec debet mo-
riente Petro manere corpus Ecclesie sine
capite. Amesius: « Eadem etiam ratione
probatur ex eodem loco, Ecclesiam habere
unum manum et duos pedes ». Resp.: Ve-
rum est, nugator potest ita cavillari; sed
certe non eadem, sed potius nulla ratione
hoc sequitur; ut quivis videt, qui ad Apo-
stoli mentem oculos non claudit. 6. Ratio:
Sacerdotium Vet. Test. figura fuit Sacerdo-
tii Novi Testamenti, et successio illius, suc-
cessionis hujus figura. Amesius: « Fuit fi-
gura Christi unici Sacerdotis nostri, qui
nullum habet successorem. Successio ig-
nora non fuit figura successionis, sed conti-
nationis æternæ ». Respon.: Evasio hæc
frivola præclusa est supra in not. ad lib. I.
cap. Argum. 3.

II. — Bellarm. : Pontifex Rom. successus
Petro (in urbe Roma morienti) in tota ipsius
dignitate et potestate. Nullus enim fuit un-
quam, qui se Petri Successorem, ullo modo
asseruerit, vel pro tali sit habitus præter Ro-

manum et Antiochenum Episcopos ; sed Antiochenus non succedit Petro in Pontificatu Ecclesie totius : ergo Romanus. Amesius : « Si Pontifex Rom. successor Petri in tota ipsius potestate dignitate, tam Linus, Cletus, Clemens, vel quicunque primus fuit Episcopus Romanus, dignitate et potestate super Joannem et reliquos Apostolos, qui Petro supervivebant, tamquam eorum pastor et caput fuit constitutus ». Resp. : Nihil hoc corollarium habet absurdum ; cum superioritatis illius in actu secundo exercende nulla fuerit necessitas respectu Apostolorum, ut supra dictum est. Amesius 2. Petrus habuit potestatem ejendi diabola, linguis loquendi novis etc. Matth. x. vers. 1. Iue. ix. v. 1. Marc. xvi. v. 17. Habet etiam illam dignitatem, ut ejus epistola, partes sint canonicae Scripturæ. Numquid ea convenienter Pontifici Romano ? » Resp. : Non requirunt ista ad potestatem universalis pastoris ut sic. Nam potestas illa, miracula edendi, et canonicos libros scribendi tantum requirebatur in prienis illis Evangelii plantatoribus. Verum bene apparet, nihil solidi suppetere Amesio ad effundenda Bellarmino argumenta, cum tam insolitis cavillis ea eludere conetur. Sed hoc ei satis non est, nisi dicta sui atrocibus convinci exortet; qualia mox sequuntur, cum num. 3. subdit : « Si nemo prater Papam asseruerit se Petri successorem, eo modo quo ille, hoc ita fuit, quod haec impudentia propria debet esse hereticis illi magna etc. ». Omitto cetera, que sane talia sunt, ut non tam in Pontifices Romanos, quam in plerosque sanctissimos Patres, immo in totam Ecclesiam Catholicam, ejusque praecipuum caput Christum sint injuriosa et blasphemia. Nempe hoc est solvere arguenda, et enervare Bellarminum ?

II. — Bellarm. Successio ipsa est ex Christi instituto, et jure divino : sed ratio successionalis, qua Episcopus Rom. potius quam Antiochenus vel alius succeedat Petro, ex facto Petri initium habuit (quod Romæ Sede fixit, et tenet), non ex prima Christi institutione. Omnino tamen asserendum est absolute Rom. Pontificem esse caput totius Ecclesie. Quanvis etiam Roman. Pontificis successio, non sit forte de jure divino, pertinet tamen ad fidem Catholicam. Non enim est idem, aliquid esse de fide, et esse de jure divino. Etsi autem Rom. Pontificem succedere Petro, non habeatur expresse in Scripturis, tamen succedere aliquem Petro,

deducitur evidenter ex Scripturis : Illum autem esse Rom. in. Pontificem, habetur ex traditione Apostolica Petri, quam traditionem concilia generalia, Pontificum decreta, et Patrum consensus declaravit, ut seqq. cap. demonstrabitur. Amesius 1. « Si successio ipsa esset ex Christi instituto, et iure divino, (cum ejus cognitio sit omnibus non tantum utilis, sed etiam necessaria), tuisset procedendum in Scripturis declarata. Concedit enim Bellarm. lib. iv. de Verbo Dei cap. 11 : Omnia necessaria et utilis fuisse ab Apostolis scripta. Sed nullum locum Scriptura proferre potuit Bellarmi, quo haec successio declaratur. Dum tria illa verba : *Pasc oves meas*, eo detorquet, sine illa ratione insanit. » Resp. : Amesius quasi phreneticus, dum hoc libro contra Rom. Pontificem (sibi petram scandalum) disputat, plane seipsum malis artibus superat, praecipue falsificando, calumnianto, et blasphemando ea, que vel non intelligit, vel ex reprobo sensu abominatur. Compendiendio enim locum illum Bellarmino, nonnulla ad rem prorsus facientia fraudulenter trucavat, ut est praecipue illa reduplicatio (quatenus Rom. Pontificem) in quo maxime vis veritatis latet. Resp. 2. : *Etiam crimen falsi admittit*, dum fraudulenter verbis Bellarmino ex lib. iv. cap. 11. de Verbo Dei additum est. Est enim falsissimum, ita Bellarminum scripsisse : et sine dubio est plane contra ejus mentem, et doctrinam constantissimum. Resp. 3. : *Nimis etiam falsum est* (quod Amesius ex Catholicorum esse sensu indicat), « cognitionem de Successione Petri ex institutione Christi omnibus esse non tantum utilis, sed et necessaria. » Hoc, inquam, est decumanum mendacium. 4. Denique non tam Bellarmino, quam SS. Patribus, quorum vestigia hic premunt, insanis notam inquit. Amesius 2. « Unde haec haesitatio, et perplexa ratio loquendi de successione Pontificis Romani, qua talis : non est ex prima institutione Christi : forte non est de jure divino. At datur secunda et tercua institutione Christi circa successores Christi ? an duobus ipsi Jesoita, quo jure Pontifex Rom. si Petri successor, et Vicarius Christi ? » Resp. : Amesius turbatus pleraque malitiose confundit. Bellarminus nihil haesitans, nihil perplexus, sed valde candide et aperte pronuntiat pro cuiusque objecti merito. Successione Rom. Pontificis in Sede Petri omnibus Catholicis fide divina certam esse af-

fimat; an vero illa successio, non tantum quæ est in Rom. Pontificatu, sed etiam quæ tenus est in Romano Pontificatu, sit iuris divini, non est de fide certum, sed tame probabilissimum, et Catholicis plerisque persuasum. Ideo Bellarm. hæc de re loquitur, sicut solemus omnes prudenter in simili eventu loqui, scilicet : « Licit hoc forte non esset juris divini, est tamen de fide divina. » Sic in simili, infra, a Bellarmino dici posset : Etsi forte non sit ex jure divino, ut Episcopi suam jurisdictionem a Papa accipiunt, tamen eam ipsi competere, ex fide certum est. Amesius 3. « Si successio Episcopi Romani in Pontificatu Petri ortum suum habuit ex factu Petri, tum non ex institutione, aut jure ullo divino : illius enim factum non constituit jus divinum. » Similiter arguit Gerhardus th. 41. et seqq. Resp. : ut jam supra : ipsum factum supponit institutionem et jus divinum ; sicut etiam nunc Pontificatus Alexandri VI, immediate oritur ex electione Cardinalium et acceptance Ecclesiæ ; haec tamen nihil prodesset, nisi fundatur in iure divino, quo Christus Ecclesiæ dedit facultatem, et determinandi modum electionis, et electionem ipsam ac acceptationem peragendi. Idem evagetur Puritanus ad uitare de suis qualibet neque ministeri verbis Calvinisticis, ut considerant potebit. Amesius 4. « Non debet absolute affirmari, quod est absolute falsum. Non minus autem falsum est etiam ex sententia Sotii, Cordubensis, Banneis, Ochami, et similium, a quibus Bellarm. ipse non plane dissentit) Pontificem Rom. esse jure divino caput Ecclesiæ, quam Hispanicum aut Gallicum aliquem Episcopum, hujus aut illius tituli, esse jure divino ejus Cardinalem. » Resp. : De falso testimonio quod affingit Banni, Cordubæ, etc. jam supra dictum. Cum denuo Scotus ponitur, non videtur hypothese lapsi, sed insinuare Amesii tribuendum. Insignis vero impudentia (ne dicam impietas) est, dicere, id quod SS. Marcellus, Athanasius, Ambrosius etc. et cum illis plerique Catholici omnes affirment, esse tam falsum, quam id quod de conjunctione Cardinalatus cum titulo Episcopatus ex jure divino negant omnes Catholicoli pariter ac heretici. Ut jam mirum non sit, quod praecipuo suo adversario Bellarmino manifeste falsum affingit, cum ait, eum non plane dissentire a sententia Sotii. Amesius 5. sic arguit : « Si successio Pontificis Rom. pertinet ad fidem, tum vel jus ejus, vel fa-

citum tantum est de fide. Non jus, quia non est certo divinum, ex Bellarmino confessione: non factum, quia ante Petri mortem (quæ nullam in fide mutationem introduxit) non fuit de fide, ex confessione etiam Bellarmino. Resp. : Jus succedendi Petro, quod Rom. Pontifices habent, absolute est ex jure divino, non tamen est de fide, sed tantum probabilissimum, ut communiter Theologi contra Dominic. Sotum tuentur cum Bellarmino, et defendant, id Rom. Pontifici competere « reduplicativa, quatenus Rom. Pontifex est ». Amesius quia vel non intellexit, vel se non intelligere simulavit : incautum lectorem decipit, quod, post ipsum, etiam H. Conringio usavenisse compert; cui proinde in interv. Apolog. VIII. rem explici exemplum domesticum et obvio, quod his paucis iuvat repetere. Quarerah, anno in Brunszwigia, Saxonia etc. essent Ecclesiæ suæ utique Ecumenicae Doctores, ministri, pastores, superintendentes ? Annuit ille sine dubio. At quo iure tale ministerium institutum est ? numquid divino ? (juxta cujusque secte imaginationem intelligo.) Jam, si nostrum aliquis ministro vel superintendente Helmstadiensi, Leydensi, etc. potestate illam spirituali ex iure divino negaret, eo quod in SS. litteris nec verbo fiat mentio de *ministris aut superintendentiis iialis*; quid responderent, nisi has esse vel pueriles ineptias, aut futilem cavillam ? Idem nos hic Lutheranus et Calvinistis repinimus. Provocat Conringius ad omnium mortalium iudicium, querendo, an quod ejusmodi verbis (*Tu es Petrus, et super hanc petram edificabo Ecclesiam meam: Pasc oves meas etc.*) est conceptum, vel levem speciem habeat legis, quæ ad Pontifices Rom. debet referri ? Quisve similiter et ego, et provocavi ad omnium Ministrorum et superintendenter iudicium, annon illi, ex verbis Christi, quibus Apostolos jussit praticare omni creature Evangelium, baptizare, et S. Eucharistiam præbere, credant sibi jure divino convenire hoc ministerium ; quantumvis ne gru quidem, de ullo Ministro vel superintendente, aliquius urbis in particulari, in Bibili universi reperiatur ? Vel ergo omne suum ministerium fateantur careare omni fundamento juris divini ; vel agnoscant futilem esse cavillum, exigere a Pontifice Rom. quatenus præcise est Pontifex Rom. evidentem juris divini constitutionem. Conatus est quidem Conringius in suo Examine disparitatem ali-

quam inter suos ministros Neo-Evangelicos, et Papam assignare; sed tam infelicitet, ut non nisi per multo crassiores et intolerabiliores errores, hunc, contra quem hic agimus, palliare potuerit; ut ostendi in examine ejus Conringiani Examini ad interrog. VIII. §. 2. Sed pergit strenue sycophantari Puritanus noster, præcipue dum ait num. 7. « Perversitas Bellarmini est observanda. Dum disputat adversus Scripturam; In Scripturis multa esse contendit, que ex se non pertinent ad fidem, cujus generis vult esse omnes historias Vet. Test. et multas etiam Novi lib. iv. de Verbo Dei cap. 12. Hic autem Pontificis Rom. causam agens, sine ulla distinctione vult penulam Pauli, tamquam pallium Episcopi Romani esse de fide, ut Episcopi palliati successionem, quamvis nulli scriptam, ad fidem possit revocare. Successio igitur ista potiorem locum habet in fide Romana, quam omnes historias Vet. Test. et multas Novi». Respondeo.: Quisquis non eodem, quo Amesius παρεπιδημονος morbo laborat, non poterit non tam luculentam hominem perversitatem mirari et excaveri. Nec opus est nisi oculis illustrare utrumque Bellarmino locum. In lib. de Verbo Dei, cap. 12. sic ait: « In Scripturis plurima sunt, que ex se non pertinent ad fidem, id est, que non ideo scripta sunt, quia necessario credenda erant, sed necessario creduntur, quia scripta sunt, ut patet de omnibus historiis Vet. Test. de multis etiam historiis Evangelii, et Actorum Apostolorum etc. Hoc vero cap. §. 19. cum dixisset: Non est idem, aliquid esse de fide, et esse de jure divino, id illustrat exemplo, inquiens: Nec enim de jure divino fuit, ut Paulus haberet penulam; est tamen hoc ipsum de fide, Paulum habuisse penulam ». Quid hic utroque in loco non verissime asseritur? an vel Lutherani, aut etiam Calvinista aliquid horum in dubium vocare ausint? nisi cui forte absurdus Calixti error arriserit, quem excessi 1. part. Irenici Anticalistini cap. 1. §. 6. Sed neandum sitist furor Amesii, ait enim num. 8. « Ultimum illud est artificium logicae Babylonicae, confundere in unum, orbis et Urbis Episcopatum. Vera logica docet, illa munera esse distincta, quorum objecta sunt distincta. Orbis autem et Urbs non sunt unum et idem. Connexio illa, quam coguntur jam habere in electione Pontificis Rom. non est major, quam est conjunctio Episcopatus, et secularis Principatus tam Urbis quam reli-

AD CAPUT XXXI.

Bellarminus a cap. 13. usque ad praesens, magna eruditio, copia et soliditate, successionem Pontificis Rom. in ecclesiastica hierarchia confirmat: ac 1. ex concilis generalibus Niceno, Constantinopolitano, Ephesino, Chalcedonensi etc. 2. Ex testimonio Summorum Pontificum duodecim, sanctitate et eruditione in primis seculis illustrium; dissimilatis antiquissimis illis antiquissimorum Martyrum et Pontificum epistolis Decretalibus, quas Cacodoxi ut dubias aut nothas rejicunt. 3. et 4. ex 12. Graecorum et 13. Latinorum Patrum consensu. 5. Ex origine et antiquitate hujus primatus, cum revera ejus iutum usque ad Christum et S. Petrum inveniri nullum queat. 6. Ex auctoritate, quam semper exercerunt veteres Pontifices in ceteros Episcopos. Siquidem legibus a Pontificibus Romanis Episcopos in toto orbe institutos, vel depositos, vel restitutos, ut subjectis exemplis a Bellarmino ostenditur. 7. Ex legibus, dispensationibus, et censuris. 8. Ex Vicariis Papæ. 9. Ex jure Appellationum. 10. Denique ex eo, quod Summus Pontifex a nomine judicatur. Hæc omnia non modo in unum constata, sed etiam plerique seorsim sumpta, homini nullo prejudio laboranti, nec pravis affectibus odio, invidie etc., turbato, plane sufficere possent ac deberent, (etiam seclusis argumentis supra deductis), ut persuadeatur,

Christianos et Catholicos, tot sæculis fuisse ita magicis incantationibus, non tam falcinatos, quam infatuatos et excrerebatos, ut a uno Episcopo inermi paterneretur se sub jugum mitti; inductis omnibus Episcopis, ut illi uni omnes se submittant; imperatoribus et regibus, ut agnoscent, ac pedes osculen tur tamquam Christi Vicarii; idque tot sæculorum decursu, in tanta hominum varietate, casuum vicessiditudo, quasi divinam potestatem conservando, absque potentia humana? Heo quisquis pacato et solerti animo libraverit, facile assentietur Eminissimo Cardinalem Pallavicino lib. xii. Historia concilii Tridentini cap. 3. num. 8. contra errores Petri Soave Polani sic arguunt: Certe S. Augustinus sensit conversionem mundi sine miraculis factum, fore miraculum miraculissimum, sufficientissimumque ad comprobandum fidem nostræ veritatem; porro, multo magis stupendum miraculum et validius ad confirmandam legitimam auctoritatem Pontificum existimat, ipsorum auctoritatem amplificatam in Christianitate, si hoc contigisset contra sensum antique Ecclesie, et sine titulo manifesta rationis: siquidem in conversione a Paganismo, multi homines venerabiles ob mortuum sanctitatem, docendo religionem honestissimorum praceptorum, dimicabant adversus sectas bestiales et damnatas ab ipso lumine rationis; et nihilominus ad fidem stabilendam innumerabiles ex illis tolerarunt vincula, et cruces: e contrario autem si in praesenti negotio evenit uti Soave depinxit, et Pontifices, (quantumvis multi eorum imperfecta virtus), sine tali impugnatione et contradictione, consequenti essent hanc amplissimam et aliossum jurisdictionem, cum immunitio Episcopalis et secularis, que non ita videbant rationi adversari, ut adorare saxa pro Deo; id procul dubio esset magis stupendum miraculum, quam illud prius.

Contra nubem testimoniū omni exceptione majorum a Bellarmino productam, et valdissimarum rationum pondus, non habet Amesius quod obtendat, præter pauca, eaque inanissima verba. Ait 1: « Non agitur hic de qualibet primatu, sed de primatu monarchice potestatis. Sie est; quid tum? 2. Non queritur: An Rom. Pontifex aliquando habuerit talēm potestatem? sed an ab initio fuerit? Resp.: Utrumque merito inquiritur, et ex primo inferatur secundum. Nisi enim Christus hunc primatum fundasset, non potuisset

humanitus institui, et tot saeculis ita conservari. 3. « Quandocunque incepit Pontifex primo monarcham agere, inquirendum restat, quo jure hoc fecerit, divino; humano, an omnino suo, hoc est nullo? » Resp.: Hoc tantum inquirendum videri potest perduellibus subditis. Fideles enim, quibus per generalia signa et motiva evidenter credibili facta est universum fides Christiana, et Ecclesia Catholica, non possunt de hoc primatullam habere rationabilem dubitandum causam: cum etiam, secluso omni verbo Dei scripto aut tradito, per se omnis recta ratio dicet, debuisse Christum Dominum aliquem visibilium Vicarium instituere, cui defuncto, (etiam nulla de hoc per successionem perpetuum propagando, instructione, vel lege superaddita), Ecclesia semper debebat alium Cathedram primae heredem substituere. Anarachim profecto, hoc est, confusione Babylonica, (qualem noveli Independentes in introducere moliti sunt), nec verbo Dei scripto aut tradito, nec sapientie ac bonitatis divine, nec ulli rectae ratione congruere, nimis clarum est. Aristocraticam vero, aut democraticam gubernationem Ecclesiæ absolute quidem nullam in veritate repugnanti in fatum, sed eam nec presumi, nec prædictare ex ullo signo colligi posse, æque manifestum est; cum alterutrius illarum institutio, et multo clarioribus verbis debuisse exprimi, quam instituti monachice gubernationis (pro qua stat præsumptio validissima ex ipso naturæ lumine), et longe pluribus indigeret sive miraculi, sive extraordinariae assistentias, quibus etiam Ecclesia et fidei infallibilitas conservari posset; ut rem sine fuso insipienti patebit. Under etiam inter Cretenses sycophantias referri debet effronteratum Amesii, quod nempe: « Rom. Pontificem, primatum potestatis monachice ab initio, jure divino habuisse, nullum concilium antiquum, nemo inter veteres Patres unquam affirmavit, aut vel per somnum cogitavit ». Quid? anne in concilio Ephesino (ut omnia alia omittam) nec per somnum de Primitu Rom. Pontificis cogitatum est, cum nemine abnente Philippus Presbyter, Apostolica Sedis legatus, coram oecumenica Synodo pronuntiavit: « Nulli dubium, immo saeculis omnibus notum est, S. Petrum Apostolorum principem, caput, fideique columnam, Ecclesiæ Catholice fundamentum, a Dn. Iesu ecclesiæ regni claves accepisse. Nec non per successores suos hucusque

semper vivere, causasque decernere, semperque victuram esse ». Reversa hoc non per somnum, sed a vigilantissimo vigilansissimus ita dictum est, ut, qui « jus divinum » ibi agnoscere nolit, eo quod totidem concepit verbi id non clare exprimiratur, se putidum cavillatorem esse incisi nequeat. Sed pergit Amesius, et ait 4. « Ab exercitio potestatis, ad jus ejus, nulla est consequentia ». Quid ait, Ames? An ergo vos mustel Evangelista soli sapere copistis, et universa Ecclesia antiqua quarti et quinti saeculi (ut de aliis nihil dicam), jam Antchristiano phyltro ebria deliravit, cum ejusmodi potestatis monarchice exercitium nemo unus ex sanctissimis et sapientissimis Doctoribus vel leviter improbarit, in quo plerique omnes et verbis et factis aperte probaverint? Sed ut gregales suos, Danicum, Judicum, Sibrium, Sullivium etc. « petulantem convicatores » impudentia supereret, vano suo effugio subdit. Neque tamen verum est, quod de ipso exercitio narratur ». Et non cur verum? Nempe quia iuxta axioma Antichristiano-Calvinisticum, nihil credendum, et verum est, nisi quod in SS. Bibliis exprimitur. Pergit 5. « Legis dispensatio et censura monachice, in Ecclesia Dei ab homine profectæ, argunt hominem peccati in templo Dei sedentem tamquam Deum ». Ergo iuxta hunc Puritanum, « homo peccati, in templo Dei sedens tamquam Deus », fuit S. Greg. M., S. Innocentius, S. Julius etc., Pontifices sanctissimi. Imo et ipse Gentium Apostolus non evadet Calvinisticum hanc argumentationem; nam et ab ipso, homine utique, non absimiles censuras, dispensationes etc. profectas esse, legimus in ejus Epistolis. Amesius 6. « Appellations Ecclesiasticae, ab una Ecclesia ad aliam, non sunt ad jurisdictionem superioriem, sed ad communionem et auxiliu fraterni communicationem. Neque revera fuerunt istiusmodi appellations in usu apud primos Christianos : Socrates in hist. tripl. lib. v. cap. 33. Solus et primus fecit Cyrus; ut si sit in publicis judicis, libellis uteretur appellatorii ». Nimur expectandus fuit Calvinus cum sua sobole, ut doceretur Ecclesia Catholica, quid sit appellatio Ecclesiastica. Ignoravit enim id S. Athanasius, qui injusteab Orientalibus damnatus, appellavit ad S. Julianum Apostolicam Sedis praesulem. Ignoravit, et universale concilium Sardicense (Nican pars vel appendix); ignoravit tota antiquitas, etiam

scriptis suis annotatam reliquit, non possumus eos pro veris Petri successoribus agnoscerre ». Resp.: Consuetudo nulla est, adeoque argumentum totum quantum perduellibus hereticis dignissimum est. Quod si, ut optimo jure potest, officiatur vestrarium Ecclesiæ capitibus saecularibus, videant ipsi N. Evangelici, quomodo solvant. Cum vero præsuppositio stet pro Catholicis, Protestantum est, demonstrare mutationem doctrinæ factam, ut ostendit contra Comring, in Exam. ad Iust. IV. et in Appendix I. contra Museum. Quaque ex auctoritatibus jam a pluribus demonstrata est illa successio doctrinæ Apostolicæ, ac præsupposuit nuper in Quest. Vetus P. Laur. Foreri.

II. — Sic argutatur th. 23. « Juxta Bellarm. lib. iv. cap. 4. §. ad secundum, Neque Scriptura, neque Traditione habet, secundum Apostolicam ita fixam esse Romæ, ut inde auferri non possit. At si sedes Apostolica potest Roma auferri, utique dici nequit, Rom. Episcopum, ideo quia est Rom. Episcopum, Petrus in Apostolica Sede succedere. Ita si non est de jure divino, ut Papa sit Episcopus Rom. utique ex eo, quod Petrus Rom. Ecclesiæ fundavit, ac Romam mortuus fuit, probari nequit, Rom. Episcopum in Monarchia ecclesiastica esse Petri successorem alias Rom. Episcopatu successio illa necessario et indiviso nexus adhaeret ». Resp. 1. Si supponatur sententia communissima (neque ac socios suos apud Gretserum) ad calvum banc prætensionem adgit. Sufficeret equidem « ad congruendum primatum hunc infringere tabulas illas », quas in ejus « probationem adducunt » Catholici, At quam hoc felicit ab Amesio. hactenus presutum sit, aqui et periti lectoris esto judicium. Jam vero, quos præcipios in hunc librum habet

S. UNICO Gerhardini cavilli expediuntur.

Is præter hactenus discussa, sic arguit I. thes. 12. « Juxta Bellarm. successio localis absque doctrinali non est vere Apostolica; Ergo nisi demonstretur Pontifices Rom. eamdem profiteri et propugnare fidem, quam Petrus olim viva voce prædicavit, et in

scopum, qua talem, esse Petri successorem; ut autem absolute censeatur successor Petri ex jure divino, sufficit etiam iuxta determinatum ab Ecclesia modum (si Sotii opinio supponatur) facta successio.

III. — « Fuisse interruptam aliquoties successionem 1. per Antipaparum dissensionem, 2. per hæreticam a vera fide discessione, 3. per illicitum occupationem », ait th. 26. et seqq., eccl. Bellarmum fateri ». Resp.: Non cogitur. Primo enim et ultimo evenitu vacare censetur sedes, dum incertus est Pontifex : per secundum casum, si admittitur possibilis, non interrupitur successio, sed desineret hæreticus esse Papa. Quod autem de facto id contigerit, calumnia est multoties depulsa.

IV. — Ait th. 31. « Si Petrus non solum Romanus, sed etiam Antiochenus Episcopus fuit (ut scribit Bellarm. lib. II. § mansit); utique Antiocheni Episcopi aequali jure cum Romanis fruuntur, seque non minus Petri successores esse gloriari poterunt, quam Romani etc. Resp.: Sequela plane nulla est ; quia Petrus nec Antiochiae mortuus, nec pro Antiocheno Episcopatu, sicuti pro Romano determinavil successione vel Christus, vel, ipso annunte, Petrus.

V. — Triumphat Gerhardus, quod Bellarm. lib. II. cap. 17. nolens volens « largiatur suffragium Concilii Chalcedonensis, quo contradixit Primatui Rom. Pontificis, volens ei exequare Constantinopolitanum » Patriarcham. Sed quid luci ex ista ambitionisorum Gracorum praesumptione? Non hinc Bellarmius , aut quisquam Catholicorum « fateri cogitur », Monarchico Papa Primatei (« a quibusdam Conciliis legitimis, et Patribus sanctis ») suis se contradictum; nemo enim nescit, nemo negavit Catholicorum, numquam fare debuisse vel hæreticos, vel schismaticsos, qui Rom. Pontifici contradicerent. Quam impudens vero fraus, imperitia, aut oscitans intolerabilis est Gerhardi, cum subdit th. 35. Notandum vero, quod decretem illud concilii Chalcedonensis repetitum sit et confirmatum in concilio Constantinopolitano, cuius decretum juri canonico insertum est. cap. « Constantinopolitana » dist. 22. Resp.: Etiam atque etiam notandum est 1. Constantinopolitanum hoc concilium esse habitum anno 381. Chalcedonense vero, anno 431. Quomodo ergo illud anterius, alterum septuaginta annis posterius confirmare potuit? 2. canon. Ille Constantinopo-

litani concilii expresse ait: « Post Romanam debere Constantinopolitanam habere primas. Nonne Titius vel hic saltet « flagitijs » egisse Gerhardum agnoscat? nonne vecors porro esset, si huic Gerhardo autores citanti fidem adhiberet? » Mox. th. 37. haud absimile specimen falsimoniae exhibet, dum ait: « Quod concilium Carthaginense III. can. 26. voluerit prohibere, ne Rom. Pontifex universalis appellatur; atque id ipsum agnoscere quoque Roffensem in confut. Luth. art. 8. uti et quod Carthaginense etiam potuerit prohibere hunc titulum Romano Pontifici etc. » Sed haec omnia sunt spissa mendacia; ut cuivis patchit, concilium illud, itemque decretum Gratiani, et Roffensem insipienti. O! fidem Graciam Puritanum Jenesianum!

VI. — A falsis testimoniosis delabitur ad ejusdem coloris argumenta. Nam ex eo, quod Bellarm. lib. I. cap. 9. §. Ait Papa: dixerit: Papam regere solum eam partem Ecclesie, quae est in terris; sic colligit: « Qui est caput Ecclesie universalis, ille etiam est caput Ecclesie triumphantis. At tamen non est caput Ecclesie triumphantis; siquidem solum regit eam partem Ecclesie, quae est in terris; Ergo Papa non est caput Ecclesie universalis. Resp.: Concede totum de capite principali, et Ecclesia tota adæquata sumpta. Quis enim Catholicorum unquam aliud sensit, dixit, scripsit? Verum dum lego seq. Gerhardi thesim 42. vehementer dubito, an homini sanum fuerit cerebrum, dum ista scriberet. Sie enim, inquit, post priorem syllogismum: « Vidit hoc Bellarmius; ideo in recensendis Petri prerogativis lib. I. de Rom. Pont. cap. 20. prorog. 7. sic disserit: Prima Petri piscatio Luc. v. designat Ecclesiam militantem. Secunda piscatio Joan. xxi. denotat Ecclesiam triumphantem. » Jam ergo insignis Petri prerogativa est, quod in ultraque navi et punctione, que apertissime totius Ecclesie statum significat, semper Petrus princeps inventur. « At si huic figuræ, inquit Gerhardus, « debet veritas respondere, utique etiam successor Petri principatum Ecclesie triumphantis habere debet».

Resp.: Hoc cum priori thesi non coheret: sed et nequam inde inferitur, Petrum et successores habere principatum Ecclesie triumphantis. Plus enim non vult Bellarm. cum SS. Patribus, quam, per Petri et successorum ejus principatum pervenire homines ad Ecclesiam militarem, ubi sunt

mali bonis permixti, et ad triumphantem; ubi non sunt nisi boni et magni pisces.

VII. — Iterum argutur th. 41. « Linus, qui ex hypothesi Bellarm. lib. II. de Rom. Pont. cap. 3. Petro successit in Sede Romana, vel eamdem, quam Petrus habuit, jurisdictionem est sortitus, vel non eamdem, sed inferiorum. Si eamdem; tum Linus fuit superior Marco Evangelista, quippe quo Petrus fuit superior. Si non eamdem; tum Petrus mortuo Alexandria Sedes non fuit inferior Romana; quippe cui Marcus Evangelista Lino superior prœfuit, cum Linus nec Apostolus nec Evangelista fuerit. Res. Jam superam Bellarm. dixi: Successores Petri non debere in omnibus, quæ habuere Apostoli, necessario succedere; scilicet: non in auctoritate scribendi libros Canonicos, facultate patrandi miracula etc. Auctoritate igitur Apostolica et Ecclesiastica seu Hierarchica absolute Linus prior fuit Marco. Quæ deinceps thes. 43. 46. et 47. adducit, expedita manent ex responsu ad 3. Argum. supra. th. 49. et 50. cavillatur circa verba S. Gregorii M. a Bellarm. allata. Sed legantur verba S. Gregorii a Bellarm. citata, et mox evanescet cavillus: satis enim ibi explicat, quo sensu Romana, Alexandrina, et Antiochenia Sedes, sint unius, et una; ac proinde quomodo ex hac unitate nihil decebat principatu Romano.

VIII. — Iterum arguit Gerh. th. 51. « Quia iuxta Bellarm. lib. II. de Rom. Pont. cap. 27. §. 4. et 6. : Pontifex ex charitate ab alio in Ecclesia corripi potest, et pontificem hæreticum Ecclesia judicare potest. Atqui supremum et absolutum dominium requiri-

rit », infert Gerhardus, « ut Papa a nemine in terris judicari possit; docente eodem Bellarm. lib. II. cap. 26. §. 1. Aut ergo supremum dominium Pontifici denegandum, aut Papam hæreticum ab Ecclesia judicari posse, negandum est ». Resp.: Virtus virtuti non præjudicat. Cur enim charitas non æquæ eretur erga superiore, quam erga aequali? Resp. 2.: Si Papa in notoriâ heresim incidit, eo ipso a Christo potestate exutus est, et Ecclesia sententiam declaratoriam ferens non judicat Papam, sed declarat, eum qui fuit Papa, sua potestate a Christo exutum esse.

IX. — Claudit denique hanc quest. cum illatione th. 53: « Juxta Bellarm. Isa. viii. vers. 14. Petrus est etiam aliquo modo lapis in fundamentis Sion probatus, angularis, pretiosus etc. Atqui si ex hoc loco argumentum pro astraenanda Christi divinitate formari potest, ut formant Lucas cap. xx. vers. 17. Petrus Epist. I. cap. ii. vers. 7. Paulus Rom. ix. vers. 23, necessario soli Christo, non autem vel Petro vel Pontifici Romano competit locus citatus. » Resp.: Locus ille Isaiae in sensu litterali proprie et principaliter soli Christo convenit; unde in hoc sensu optime probatur divinitas Christi. Hoc tamen non obstat, quin idem locus aliquo modo « non inepte », inquit Bellarmius, in Romanum Pontificem quadrare possit. Gerhardi erat ostendere ineptitudinem aut incommodum in hac accommodatiōne. Sed facile vidi, frustra se id facturum, cum multoties munera et praedicta Christi in SS. litteris communiceant suo modo ejus Apostolis, Pastoribus etc.